

การบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลกในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
Administration of World Heritage Area in Ayutthaya Province
According to the Sufficiency Economy Philosophy

เกรียงเพชร ทองบริสุทธ์ และวิรัช วิรัชนิภาวรรณ

Kriangpet Tongborisut and Wirat Wiratnipawan

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

Doctor of Philosophy Program in Public Administration, Eastern Asia University

บทคัดย่อ

การวิจัยแบบผสมผสานนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลก (2) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลก (3) ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลกในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประสบผลสำเร็จ และ (4) ตัวแบบการบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลกในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา รวม 1,087 คน เก็บรวบรวมข้อมูลสนามระหว่างวันที่ 1 กันยายน ถึง 31 ธันวาคม 2558 โดยได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืนมารวม 976 ชุด คิดเป็นร้อยละ 89.79 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าการถดถอยพหุคูณ และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพนั้นเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คนโดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง ค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามได้ค่า IOC ที่ระดับ 0.94 และค่าความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม ได้ค่า Cronbach ที่ระดับ 0.96 ผลการศึกษาพบว่า (1) ปัญหาที่สำคัญ คือ ผู้บริหารเทศบาลบางส่วนไม่ได้ใช้ความคิด ความรู้ และความสามารถของตนเองอย่างเพียงพอในการจัดระเบียบร้านค้าในพื้นที่มรดกโลก (2) แนวทางการพัฒนาที่สำคัญ คือ ผู้บริหารเทศบาลควรใช้ความคิด ความรู้ และความสามารถของตนเองเพิ่มมากขึ้นโดยดำเนินการจัดระเบียบร้านค้าด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (3) ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญ คือ การที่ผู้บริหารของเทศบาลมีภาวะความเป็นผู้นำสูง และ (4) ตัวแบบการบริหารจัดการตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงควรประกอบด้วย 8 ด้าน โดยเน้นด้านการสร้างเครือข่าย ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านการรวมกลุ่ม ด้านความสมดุลและการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้านการเสริมสร้างคนให้มีความรู้และคุณธรรม ด้านภูมิคุ้มกัน และด้านการพึ่งตนเอง ตามลำดับ

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, พื้นที่มรดกโลก, จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

The objectives of this research were to study (1) problems of administration of world heritage areas, (2) development guidelines for administration of world heritage areas, (3) critical factors for successful administration of world heritage areas in Ayutthaya Province according to the sufficiency economy philosophy, and (4) administrative

model of world heritage areas in Ayutthaya Province according to the sufficiency economy philosophy. The research methodology used was a mixed method research using quantitative research as the main means and supported by qualitative research. Statistics used were mean, standard deviation, multiple regressions, and Pearson's correlation. The in-depth interviews of 9 experts were done by a structured in-depth interview by using qualitative information. The research findings revealed that (1) the significant administrative problem was the municipality executives had not applied their ideas, information, and administrative capacities for vendor management in the world heritage areas; (2) the major development guidelines were the municipality executives should inclusively apply their ideas, information, and administrative capacities for vendor management in the world heritage areas as well as intensively supervise the implementation; (3) the major success factor was the municipality executives having leadership qualities such as taking the initiative, being creative, and making good decisions based on public interest in vendor management in the world heritage areas; and (4) the administrative model according to the sufficiency economy Philosophy consisted of 8 aspects.

Keywords: administration, world heritage area, Ayutthaya province, sufficiency economy philosophy

บทนำ

ในอศิตอยุธยาเป็นเมืองหลวงของประเทศ และเป็นศูนย์กลางการค้าที่สำคัญในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ ตลอดระยะเวลา 417 ปีที่กรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีแห่งราชอาณาจักรไทย เป็นช่วงแห่งความเจริญสูงสุดของชนชาติไทย และยังเป็นการสร้างสรรค์อารยธรรมของมนุษยชาติซึ่งเป็นที่ประจักษ์แก่นานอารยประเทศอีกด้วย ทุกวันนี้ยังมีร่องรอยหลักฐานที่แสดงให้เห็นอัจฉริยภาพและความสามารถอันยิ่งใหญ่ของบรรพบุรุษแห่งราชอาณาจักรผู้พิชิตตนสร้างสรรค์ความเจริญรุ่งเรืองทางศิลปวัฒนธรรมและความมั่งคั่งไว้ให้แก่ผืนแผ่นดินไทยหรือแม้แต่ชาวโลกทั้งมวล เป็นที่น่ายินดีที่ว่า ยูเนสโก (UNESCO) โดยคณะกรรมการมรดกโลกมีมติรับนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาซึ่งมีอาณาเขตครอบคลุมอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาอันเป็นพื้นที่ส่วนหนึ่งใจกลางกรุงศรีอยุธยาที่ได้รับการจัดตั้งเป็นอุทยานประวัติศาสตร์ ครอบคลุมพื้นที่ 1,810 ไร่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2519 ไว้ในบัญชีมรดกโลก เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2534 ณ กรุงคาร์เทจ ประเทศตูนิเซีย พร้อมกับอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัยและกำแพงเพชร ซึ่งจะมีผลให้ได้รับความคุ้มครองตามอนุสัญญาที่ประเทศต่างๆ ได้ทำร่วมกัน (ศูนย์ข้อมูลมรดกโลก กระทรวงวัฒนธรรม,

2558) โดยตัวอย่างมรดกโลกในอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา เช่น พระราชวังโบราณ เจดีย์สุริโยทัย วัดธรรมิกราช วัดพระศรีสรรเพชญ์ วัดมงคลบพิตร และวัดพนัญเชิง เป็นต้น โดยส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบของเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา

เทศบาลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีอำนาจหน้าที่พื้นฐานที่สำคัญตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือ (1) รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน (2) ให้มีและบำรุงทางบกและทางน้ำ (3) รักษาความสะอาดของถนน หรือทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล (4) ป้องกันและระงับโรคติดต่อ (5) ให้มีเครื่องใช้ในการดับเพลิง (6) ให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม (7) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ (8) บำรุงศิลป ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น และ (9) หน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของเทศบาล

นอกจากนี้เทศบาลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ยังมีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวกับมรดกโลกในฐานะเป็น อนุกรรมการฝ่ายบริหารของคณะกรรมการอำนวยการ

และควบคุมการดำเนินงานโครงการและพัฒนานครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาตามแผนแม่บทโครงการอนุรักษ์และพัฒนานครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา เช่น ศึกษาและกำหนดมาตรฐานตลอดจนแนวทางการอนุรักษ์อนุรักษ์สถาน และแหล่งโบราณคดีประวัติศาสตร์ ศึกษาและจัดทำแผนอนุรักษ์ทรัพยากรทางประวัติศาสตร์ เป็นที่ปรึกษาในการจัดทำแผนงาน และแผนปฏิบัติการของหน่วยราชการต่าง ๆ ที่รับผิดชอบในกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการอนุรักษ์และพัฒนา เป็นต้น (กรมศิลปากร, 2533)

จากการศึกษาเบื้องต้นของผู้ศึกษาพบว่าเทศบาลนครในจังหวัดพระนครศรีอยุธยายังประสบปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลก โดยเฉพาะการบริหารจัดการภูมิทัศน์ที่ไม่สอดคล้องกับพื้นที่มรดกโลก บางประการตามกรอบแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 8 ด้าน ได้แก่ (1) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านความพอประมาณ เช่น เทศบาลบริหารจัดการ หรือ จัดระเบียบร้านค้าในพื้นที่มรดกโลกอย่างไม่เหมาะสม เช่น เข้าไปดำเนินการจัดระเบียบร้านค้าน้อยเกินไป (2) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านความมีเหตุผล เทศบาลจัดระเบียบพื้นที่ร้านค้าในพื้นที่มรดกโลกโดยไม่ได้คำนึงถึงความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสภาพพื้นที่ (3) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการมีภูมิคุ้มกัน เช่น เทศบาลขาดความพร้อมในการจัดระเบียบร้านค้าเพื่อรับมือกับการเสื่อมโทรมของพื้นที่มรดกโลก (4) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการพึ่งตนเอง เช่น เทศบาลไม่ได้จัดระเบียบพื้นที่ร้านค้าโดยยึดหลักการพึ่งตนเอง เช่น เทศบาลไม่ได้ดำเนินการจัดระเบียบร้านค้าด้วยตนเอง แต่กลับเปิดโอกาสให้ร้านค้าดำเนินการกันเอง (5) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการเสริมสร้างคนให้มีความรู้และคุณธรรม เช่น เทศบาลไม่ได้ประชาสัมพันธ์ หรือแนะนำผู้ประกอบการร้านค้าในพื้นที่มรดกโลกให้มีความรู้ ควบคู่ไปกับความรับผิดชอบในเรื่องการจัดระเบียบร้านค้า (6) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการรวมกลุ่ม เช่น เทศบาลไม่ได้แนะนำ หรือส่งเสริมประชาชนให้รวมพลังกันในกลุ่มเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ในการจัดระเบียบร้านค้าในพื้นที่มรดกโลก (7) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการสร้างเครือข่าย เช่น เทศบาลไม่ได้ประชาสัมพันธ์ หรือแนะนำผู้ประกอบการร้านค้าให้ใช้ประโยชน์จากเครือข่ายภายในพื้นที่มรดกโลก เพื่อรับบริการหรือขอความช่วยเหลือจากเทศบาล และ (8) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านความสมดุลและการพัฒนาที่ยั่งยืน เช่น เทศบาลไม่ได้ประชาสัมพันธ์ หรือแนะนำผู้ประกอบการร้านค้าให้มีความรู้ความเข้าใจว่า การจัดระเบียบร้านค้าให้เกิดประโยชน์สูงสุดและอย่างยั่งยืน ควรดำเนินการอย่างไร เหล่านี้เป็นต้น

ด้วยเหตุผลที่แสดงถึงความเป็นมาและความสำคัญ อำนาจหน้าที่ ตลอดจนตัวอย่างปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการข้างต้น ทำให้ผู้ศึกษาสนใจศึกษาเรื่อง “การบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลกในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ประกอบด้วย 8 ด้าน มาปรับใช้เป็นกรอบแนวคิดหลัก โดยผลการศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ทั้งด้านวิชาการ และด้านปฏิบัติต่อบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งประชาชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลกในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลกในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. ศึกษาปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลกในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประสบผลสำเร็จ
4. เสนอตัวแบบการบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลกในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลกในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (sufficiency economy philosophy) 8 ด้าน” ได้แก่ ด้าน (1) ความพอประมาณ (moderation) (2) ความมีเหตุผล (rationality) (3) การมีภูมิคุ้มกัน (self-immunity) (4) การพึ่งตนเอง (self-reliance) (5) การเสริมสร้างคนให้มีความรู้และคุณธรรม (strengthening the qualities of people in both knowledge and morality) (6) การรวมกลุ่ม (cohesiveness) (7) การสร้างเครือข่าย (network establishment) และ (8) ความสมดุลและการพัฒนาที่ยั่งยืน (equilibrium and sustainable development)

2. ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลกในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 8 ด้าน (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, 2550)

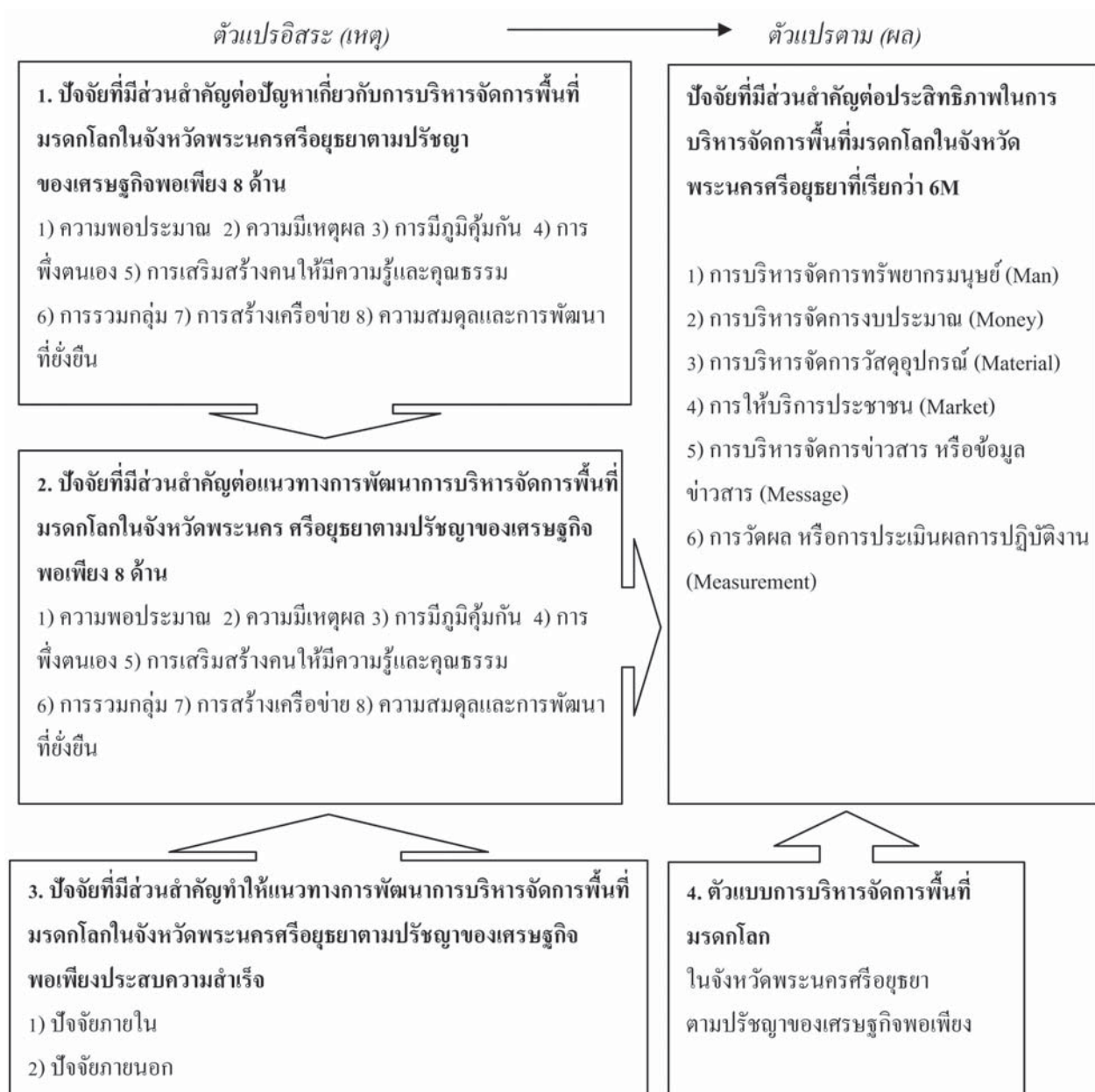
3. ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการที่เรียกว่า 6M” ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ ด้าน (1) การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ (man) (2)

การบริหารจัดการงบประมาณ (money) (3) การบริหารจัดการวัสดุอุปกรณ์ (material) (4) การให้บริการประชาชน (market) (5) การบริหารจัดการข่าวสาร หรือข้อมูลข่าวสาร (message) และ (6) การวัดผล หรือการประเมินผล การปฏิบัติงาน (measurement) (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, 2552)

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาค้นคว้านี้ ประกอบด้วย (1) กรอบแนวคิดหลัก และ (2) กรอบแนวคิดรอง โดยกรอบแนวคิดหลัก ประกอบด้วย กรอบแนวคิดหลักส่วนที่เป็นตัวแปรอิสระ และกรอบแนวคิดหลักส่วนที่เป็นตัวแปรตาม กรอบแนวคิดหลักส่วนที่เป็นตัวแปรอิสระนั้นเป็นเหตุ (cause) ซึ่งแบ่งเป็น 2 ส่วน

โดยผู้ศึกษากำหนดให้ “ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลกในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประสบความสำเร็จที่จัดกลุ่มและวิเคราะห์ตามกรอบแนวคิดที่แบ่งเป็น 2 ปัจจัย” เป็นตัวแปรอิสระหรือเป็น “เหตุ” ดังภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ซึ่งเน้นการวิจัยเชิงปริมาณเป็นหลัก ในเวลาเดียวกันได้นำข้อมูลจากการวิจัยเชิงคุณภาพมาเสริม และเทียบกับข้อมูลที่ได้มาจากการวิจัยเชิงปริมาณ (Creswell, J. W., Plano Clark, V. L., & Garrett, A. L., 2008)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษา คือ ประชาชนทั้งหมดในเขตพื้นที่เทศบาลพระนครศรีอยุธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ 10 ตำบล ประชาชน 70,403 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1,087 คน ซึ่งได้มาจากการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เชิงปริมาณเก็บรวบรวมด้วยตนเองระหว่างวันที่ 1 กันยายน ถึง 31 ธันวาคม 2558 โดยได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืนมาได้รวม 976 ชุด คิดเป็นร้อยละ 89.79 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

เชิงคุณภาพ โดยผู้ศึกษาทำการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพซึ่งนำมาเสริม หรือเทียบเคียงกับข้อมูลเชิงปริมาณ ซึ่งเป็นข้อมูลหลักของการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าการถดถอย พหุคูณ และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัย

1. ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลกของเทศบาลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ข้อ 1) พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลางรวม 6 ด้าน คือ ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกัน ด้านการรวมกลุ่ม ด้านการสร้างเครือข่าย และด้านความสมดุลและการพัฒนาที่ยั่งยืน ส่วนอีก 2 ด้าน คือ ด้านการพึ่งตนเอง และด้านการเสริมสร้างคนให้มีความรู้ และคุณธรรม กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับมาก โดยปัญหาที่สำคัญเกี่ยวกับการบริหารจัดการ คือ ผู้บริหารเทศบาลบางส่วนไม่ได้ใช้ความคิด ความรู้ และความสามารถของตนเองอย่างมากเพียงพอในการจัดระเบียบร้านค้าในพื้นที่มรดกโลก

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลกของเทศบาลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ข้อ 2) พบว่า กลุ่มตัวอย่างล้วนเห็นด้วยในระดับมากในทุกข้อคำถาม โดยแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ คือ ผู้บริหารเทศบาลควรใช้ความคิด ความรู้ และความสามารถของตนเองเพิ่มมากขึ้นโดยดำเนินการจัดระเบียบร้านค้าด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เห็นภาพรวมของปัญหา และแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการได้อย่างชัดเจนและเข้าใจง่ายขึ้น

นอกจากนี้ ผลการสัมภาษณ์แนวลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คนเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลกของเทศบาลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 9 คนล้วนเห็นด้วยกับแนวทางการพัฒนา ที่ว่า ผู้บริหารเทศบาลควรใช้ความคิด ความรู้ และความสามารถของตนเองเพิ่มมากขึ้นโดยดำเนินการจัดระเบียบร้านค้าด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

3. ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลกของเทศบาลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประสบผลสำเร็จ (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ข้อ 3) พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมากสำหรับปัจจัยภายใน คือ การที่ผู้บริหารของเทศบาลมีภาวะความเป็นผู้นำสูง เช่น กล้าริเริ่ม กล้าคิด และกล้าตัดสินใจ เพื่อส่วนรวมในการจัดระเบียบร้านค้าในพื้นที่มรดกโลก สำหรับอีกปัจจัยที่เหลือ คือ ปัจจัยภายนอกนั้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับปานกลาง

สำหรับผลการสัมภาษณ์แนวลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คนเกี่ยวกับปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลกของเทศบาลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประสบผลสำเร็จ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญทุกคนต่างเห็นตรงกันว่า ปัจจัยภายใน คือ การที่ผู้บริหารของเทศบาลมีภาวะความเป็นผู้นำสูง เช่น กล้าริเริ่ม กล้าคิด และกล้าตัดสินใจ เพื่อส่วนรวมในการจัดระเบียบร้านค้าในพื้นที่มรดกโลก เป็นปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ ประสบผลสำเร็จ

4. ตัวแบบการบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลกของเทศบาลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลกในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 8 ด้าน เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลกของเทศบาลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่เรียกว่า 6M โดยเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ (1) ด้านการสร้างเครือข่าย (2) ด้านความพอประมาณ (3) ด้านความมีเหตุผล (4) ด้านการรวมกลุ่ม (5) ด้านความสมดุล และการพัฒนาที่ยั่งยืน (6) ด้านการเสริมสร้างคนให้มีความรู้และคุณธรรม (7) ด้านภูมิคุ้มกัน และ (8) ด้านการพึ่งตนเอง

นอกจากนี้ ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คนเกี่ยวกับตัวแบบการบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลกของเทศบาลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ผู้เชี่ยวชาญรวม 8 คนล้วนเห็นด้วยกับตัวแบบการบริหารจัดการดังกล่าวด้วยเช่นกัน

การอภิปรายผล

1. ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลกของเทศบาลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ข้อ 1) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง รวม 6 ด้าน และระดับมาก รวม 2 ด้าน โดยปัญหาที่สำคัญเกี่ยวกับการบริหารจัดการ คือ ผู้บริหารเทศบาลบางส่วนไม่ได้ใช้ความคิด ความรู้ และความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่พอในการจัดระเบียบร้านค้าในพื้นที่มรดกโลก

เหตุผลที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับปานกลาง แทนที่จะเห็นด้วยในระดับมากหรือระดับน้อยนั้น ผู้ศึกษามีความเห็น ว่า เนื่องจากเทศบาลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจัดบุคลากรเพื่อทำหน้าที่ดูแลและจัดระเบียบร้านค้าในจำนวนที่มากเพียงพอ รวมถึงใช้จ่ายงบประมาณสำหรับการจัดระเบียบร้านค้าด้วยการสนับสนุน

ให้มีและใช้วัสดุอุปกรณ์ หรือเครื่องมือสำหรับการจัดระเบียบร้านค้าอย่างมากเพียงพอ อย่างไรก็ตาม เทศบาลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาขาดความพร้อมในการจัดระเบียบร้านค้าเพื่อรับมือกับการเสื่อมโทรมของพื้นที่มรดกโลก อีกทั้งไม่ได้ประชาสัมพันธ์ หรือแนะนำผู้ประกอบการร้านค้าในพื้นที่มรดกโลกให้มีความรู้ ควบคู่ไปกับความรับผิดชอบในเรื่องการจัดระเบียบร้านค้า ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาผลกระทบทางสังคมรอบอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาจากนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวของกรมศิลปากร (กรมศิลปากร, 2556) ที่พบว่า การดำเนินนโยบายหรือยุทธศาสตร์ส่งเสริมการท่องเที่ยวต่าง ๆ จำเป็นต้องคำนึงถึงความเหมาะสมหรือขีดความสามารถในการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้วย

ดังนั้นจึงสามารถเทียบเคียงได้กับแนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ของ Boston, Martin, Pallot & Walsh (1996) ที่ให้ความสำคัญกับผลสัมฤทธิ์ของการบริหารจัดการทั้งในแง่ของผลลัพธ์ ผลผลิต และการพัฒนาคุณภาพ เพื่อสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้รับบริการ เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงมีส่วนสำคัญทำให้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับปานกลางต่อปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลกของเทศบาลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลกของเทศบาลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ข้อ 2) พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมากในทุกข้อคำถาม โดยแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ คือ ผู้บริหารเทศบาลควรใช้ความคิด ความรู้ และความสามารถของตนเองเพิ่มมากขึ้นโดยดำเนินการจัดระเบียบร้านค้าด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เห็นภาพรวมของปัญหา และแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการได้อย่างชัดเจนและเข้าใจง่ายขึ้น

เหตุผลที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมาก แทนที่จะเป็นระดับปานกลางหรือระดับน้อยนั้น เนื่องจากการบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลกในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นบทบาทหน้าที่โดยตรงของ

เทศบาลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามแผนแม่บทโครงการอนุรักษ์และพัฒนานครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ซึ่งสอดคล้องกับพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือน เนื่องในวันข้าราชการพลเรือน ปีพุทธศักราช 2548 (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2554) ที่ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐว่า การทำงานให้สำเร็จขึ้นอยู่กับความสามารถสองอย่างที่สำคัญ คือ สามารถในการใช้วิชาความรู้อย่างหนึ่ง สามารถในการประสานสัมพันธ์กับผู้อื่นอีกอย่างหนึ่ง ทั้งสองประการนี้ ต้องดำเนินคู่กันไปและจำเป็นต้องกระทำด้วยความสุจริตกาย สุจริตใจ ด้วยความคิดความเห็นที่เป็นอิสระปราศจากอคติ และด้วยความถูกต้องตามเหตุตามผลด้วย จึงจะช่วยให้งานบรรลุจุดมุ่งหมายและประโยชน์ที่พึงประสงค์โดยครบถ้วนแท้จริง เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงมีส่วนสำคัญทำให้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมาก

3. ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลกของเทศบาลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประสบผลสำเร็จ (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ข้อ 3) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมากสำหรับปัจจัยภายใน คือ การที่ผู้บริหารของเทศบาลมีภาวะความเป็นผู้นำสูง เช่น กล้าริเริ่ม กล้าคิด และกล้าตัดสินใจเพื่อส่วนรวมในการจัดระเบียบร้านค้าในพื้นที่มรดกโลกสำหรับเหตุผลที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับมากดังกล่าวเนื่องจากภาวะผู้นำเป็นความสามารถในการมีอำนาจอิทธิพลต่อบุคคล กลุ่มบุคคล เพื่อให้องค์การบรรลุเป้าหมาย ภาวะผู้นำถือเป็นศิลปะที่จำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งต่อกับบริหารที่จะนำองค์การไปสู่ความสำเร็จ ผู้นำเป็นผู้ตัดสินใจ กำหนดปัญหา วางแผน และรับผิดชอบต่อความอยู่รอดหรือการพัฒนาขององค์การ (Stephen, 2004) ซึ่งสอดคล้องกับ วรเดช จันทรรักษ์ (2554) ที่เห็นว่าระบบการมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเป็นช่องทางสำคัญที่จะช่วยให้ทุกฝ่ายเข้าใจปัญหาได้อย่างรอบด้าน และกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาลikeได้อย่างตรงจุดและมีประสิทธิภาพ

4. ตัวแบบการบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลกของเทศบาลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ข้อ 4) ควรประกอบด้วย 8 ด้านโดยเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ (1) ด้านการสร้างเครือข่าย (2) ด้านความพอประมาณ (3) ด้านความมีเหตุผล (4) ด้านการรวมกลุ่ม (5) ด้านความสมดุลและการพัฒนาที่ยั่งยืน (6) ด้านการเสริมสร้างคนให้มีความรู้และคุณธรรม (7) ด้านภูมิคุ้มกัน และ (8) ด้านการพึ่งตนเอง

เหตุผลสำคัญที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยต่อตัวแบบการบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลกของเทศบาลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาข้างต้นนั้น ผู้ศึกษามีความเห็นเห็นว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นถึงความสำคัญของปัจจัยทั้ง 8 ด้านที่มีต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการที่เรียกว่า 6M ได้แก่ การที่เทศบาลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจัดบุคลากรเพื่อทำหน้าที่ดูแลและจัดระเบียบร้านค้าในจำนวนที่มากเพียงพอ และใช้จ่ายงบประมาณสำหรับการจัดระเบียบร้านค้าด้วยการสนับสนุนให้มีและใช้วัสดุอุปกรณ์ หรือเครื่องมือสำหรับการจัดระเบียบร้านค้าอย่างมาเพียงพอ รวมทั้งเทศบาลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจัดระเบียบร้านค้าโดยคำนึงถึงความต้องการและความพึงพอใจของประชาชนในพื้นที่มรดกโลก โดยมีการตรวจสอบหรือประเมินผลการปฏิบัติงานจัดระเบียบร้านค้าของบุคลากรของเทศบาลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เช่น มีการสอบถามความพึงพอใจของประชาชนในพื้นที่มรดกโลก เป็นต้น

ดังนั้นจึงสามารถเทียบเคียงได้กับแนวคิดของ Denhardt & Denhardt (2003) ที่ให้ความสำคัญกับการจัดการภาครัฐแนวใหม่ซึ่งเน้นหลักการของประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมและการให้ความสำคัญกับประชาชนเพื่อมุ่งให้เกิดการบริหารจัดการที่ดีโดยหน่วยงานภาครัฐและเจ้าหน้าที่ไม่เพียงแต่ตอบสนองความต้องการของประชาชนแต่ต้องสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชนด้วย

จากเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีความเห็นเห็นว่า ตัวแบบการบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลกของเทศบาลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามปรัชญา

ของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งเรียงตามลำดับความสำคัญทั้ง 8 ด้านข้างต้นเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการที่เรียกว่า 6M อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยการที่เทศบาลนำตัวแบบดังกล่าวมาปรับใช้เพื่อการบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลกของเทศบาล ย่อมมีแนวโน้มที่จะประสบผลสำเร็จเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งนี้

ข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการวิจัยซึ่งสอดคล้องกับหัวข้อ สรุปและอภิปรายผลการวิจัย ได้แก่ ตัวแบบการบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลกของเทศบาลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 8 ด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ (1) ด้านการสร้างเครือข่าย (2) ด้านความพอประมาณ (3) ด้านความมีเหตุผล (4) ด้านการรวมกลุ่ม (5) ด้านความสมดุลและการพัฒนาที่ยั่งยืน (6) ด้านการเสริมสร้างคนให้มีความรู้และคุณธรรม (7) ด้านภูมิคุ้มกัน และ (8) ด้านการพึ่งตนเอง ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. เทศบาลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรทำการวิจัยแบบเจาะลึกด้านการบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลกของเทศบาลพระนครศรีอยุธยาในแต่ละด้านอย่างเจาะจง เช่น ด้านการสร้างเครือข่าย ด้านความพอประมาณ หรือด้าน

ความมีเหตุผล เป็นต้น

2. เทศบาลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรทำการวิจัยโดยใช้กรอบแนวคิดหรือตัวแบบอื่นสำหรับการศึกษาวิเคราะห์การบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลกของเทศบาลพระนครศรีอยุธยา เช่น การบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลกตามแนวคิดการบริหารจัดการคุณภาพโดยรวม เป็นต้น

3. หน่วยงานหรือบุคลากรของหน่วยงานอื่นควรนำกรอบแนวคิดที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 8 ด้านนี้ไปทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลกขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นเช่น เทศบาลตำบลเมืองเก่าซึ่งรับผิดชอบการบริหารจัดการพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ศรีสัชนาลัย และกำแพงเพชร เทศบาลตำบลบ้านเชียงซึ่งรับผิดชอบการบริหารจัดการพื้นที่แหล่งโบราณคดีบ้านเชียง เป็นต้น เพื่อพิสูจน์ผลการวิจัยว่าเหมือนกัน คล้ายคลึงกัน หรือแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร อันจะนำไปสู่การพัฒนาการบริหารจัดการของหน่วยงานของรัฐต่อไป โดยอาจนำปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 8 ด้าน ไปปรับใช้เฉพาะบางด้านที่เหมาะสมกับหน่วยงานที่ศึกษา หรืออาจตัดบางด้านออก โดยไม่จำเป็นต้องนำไปใช้ครบทั้งหมดทุกด้านในทางตรงกันข้าม อาจเพิ่มจำนวนด้านหรือตัวชี้วัดขึ้นอีกก็ได้ตามความเหมาะสม

References

- Boston, J., Martin, J., Pallot, J., & Walsh, P. (1996). *Public management: The New Zealand model*. Auckland: Oxford University.
- Creswell, J. W., Plano, Clark, V. L., & Garrett, A. L. (2008). *Methodological issues in conducting mixed methods research designs*. In *Advances in Mixed Methods Research: Theories and Applications*. London: Sage.
- Denhardt, J. V., & Denhardt, R. B. (2003). *The new public service: Serving, not steering* (9th ed.). New York: M. E. Sharpe.
- Fine Arts Department. (1990). *Master plan of conservation and development, the city of Ayutthaya*. Bangkok: Author. (in Thai)
- Jantarasorn, V. (2011). *To induce major economic applications in the public sector*. Bangkok: Suan Sunundha Rajabhat University. (in Thai)
- Office of the Civil Service Commission. (2011). *His Majesty the King's speech national civil servants on the occasion of civil service day AD 2540-2552*. Bangkok: Author. (in Thai)
- Robbins, S. P. (2004). *Essentials of management: Essential concepts and applications*. New Jersey: Pearson Education.
- Tanviset, K. (2013). *The effects of social policies from the Ayutthaya Historical Park. tourism development*. Bangkok: Rajamangala University of Technology Thanyaburi. (in Thai)
- Thai World Heritage Information Center. (2015). *City history Ayutthaya*. Retrieved from http://www.thaiwhic.go.th/heritage_culture2.aspx#a1 (in Thai)
- Wiratnipawan, W. (2007). *Management development and management of government agencies*. Bangkok: Fourpress. (in Thai)
- Wiratnipawan, W. (2009). *Management of state agencies: A comparative analysis of the indicators*. Bangkok: Fourpress. (in Thai)

